

Azimut

138

A peu de la Cerdanya a Barcelona

25 excursions d'estació
a estació de tren

David Claret

Accésit
XIII
Premi
Vèrtex
convocat per
la FEEC

Col·lecció: Azimut - 138

A PEU DE LA Cerdanya A BARCELONA

***25 excursions d'estació
a estació de tren***

DAVID CLARET I PUYAL

Cossetània
EDICIONS

AQUEST LLIBRE FOU MEREIXADOR D'UN ACCÈSSIT DEL
XIII PREMI VÈRTEX A UN RECULL D'ITINERARIS DE MUNTANYA,

CONVOCAT PER LA
FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA,
AMB LA COL·LABORACIÓ DE COSSETÀNIA EDICIONS

Primera edició: febrer del 2014

© del text i de les fotografies: David Claret i Puyal

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 - 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-194-0

DL T 7-2014

Introducció

Per què aquesta guia?

Des de fa uns anys han aparegut —no gaires— reculls d'itineraris, centrats en Barcelona i rodalia, que proposaven rutes per fer a peu utilitzant el transport públic. La diversitat de muntanyes i planes que envolten Barcelona, les possibilitats del transport públic i la quantitat de població que viu al conjunt de l'Àrea Metropolitana (població urbana, sovint sense cotxe) han ajudat a difondre aquestes guies, de caràcter força genèric.

No s'ha entrat, però, a editar guies més especialitzades sobre aquesta qüestió; és a dir, reculls d'itineraris al voltant de línies concretes de transport col·lectiu, ja sigui de tren o d'autobús, que aprofitin els avantatges inherents al transport públic. Des d'aquest punt de vista, aquesta guia proposa un recull

Estació de Puigcerdà

d'itineraris que ressegueixen la línia de transport públic que, segurament, té més potencial excursionista del país: la línia de tren de Barcelona a Puigcerdà.

La línia de tren Barcelona-Puigcerdà

Aquesta línia de tren va néixer a finals del segle XIX amb l'objectiu de transportar el carbó que s'extreia de les mines d'Ogassa (Ripollès) cap a la indústria de Barcelona i voltants. L'any 1876 s'inaugurava el tram entre les Franqueses del Vallès i Vic, i el 1880 la línia va arribar fins a Ripoll i Sant Joan de les Abadesses. Basant-se en un tractat signat l'any 1904 entre els estats francès i espanyol, el 1919 es va allargar fins a Ribes de Freser, i el 1922 va arribar a Puigcerdà. El tancament de les mines d'Ogassa, l'any 1967, va fer caure el transport de mercaderies, raó per la qual pocs anys més tard es va clausurar el tram entre Ripoll i Sant Joan de les Abadesses. Durant els anys vuitanta del segle XX hi va haver també amenaces de tancament dels trams més deficitaris, com ara el de Ripoll a Puigcerdà, que finalment no es van fer efectives.

Però mirem-ho des del punt de vista de l'interès excursionista: parlem d'una línia ferroviària que creua el país de nord a sud, del Pirineu a la costa, de la Cerdanya a Barcelona. Travessa pràcticament totes les unitats de relleu de Catalunya que ja va proposar Solé i Sabarís a *Geografia de Catalunya*: la Serralada Litoral (Collserola-Marina), la Depressió Prelitoral

Pont del ferrocarril sobre el riu Congost

(Vallès), la Serralada Prelitoral (Bertí-Montseny), la Depressió Central (plana de Vic), el Prepirineu (Bellmunt, Munts, Taga, Montgrony, etc.) i el Pirineu (Puigmal, Cerdanya). Això vol dir que la diversitat de paisatges en potència que aquest tren posa a la nostra disposició és enorme: horitzons esbatanats, congostos humits, cims de tota mena d'altura, carenes airoses, torrents, pastures, avetoses, fagedes, alzinars, ermites, tota mena de pobles i ciutats... i tot plegat amb un recorregut que successivament s'obre i es tanca al paisatge: s'obre a la Cerdanya, baixa i es tanca a les valls del Ripollès, per obrir-se de nou a la plana de Vic i tancar-se al Congost, des d'on el paisatge de nou s'obre al Vallès, el qual, a Montcada, es tanca per arribar finalment a Barcelona.

Proposem, doncs, caminar al llarg d'aquesta línia de tren, d'estació a estació, de Puigcerdà a Barcelona. Un botó de mostra de la geografia de Catalunya, tan diversa. Per a l'excursionista sense cotxe, tota una oportunitat per conèixer-la.

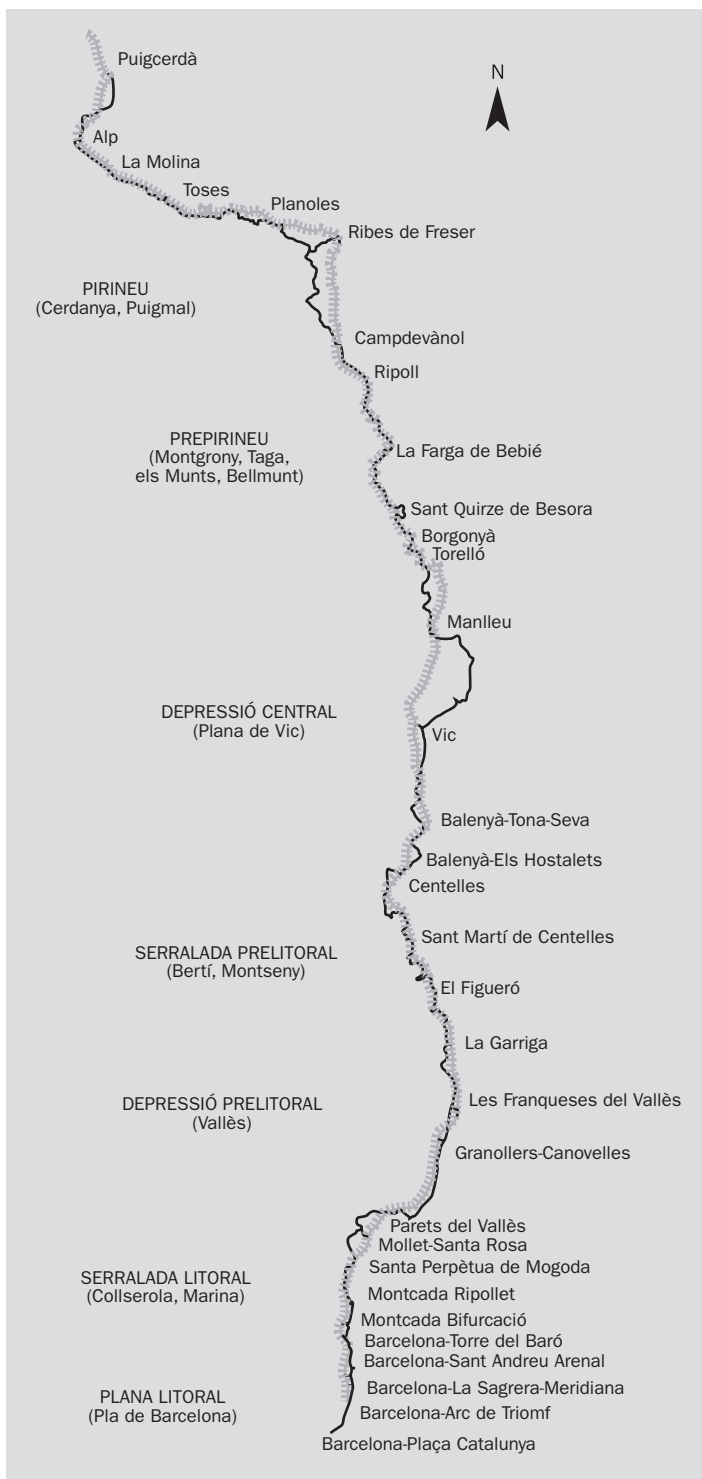
Contingut

Aquest recull d'itineraris vol aprofitar un dels avantatges del transport públic, més enllà dels econòmics i ambientals: que no cal tornar al punt d'inici. I ho fa descrivint l'itinerari que cal seguir per anar a peu de Puigcerdà a Barcelona, de la Cerdanya al mar, d'una estació a la següent, de cap a cap de la línia. En resulten 25 trams, que habitualment es mouen entre les 2 i les 3 hores de trajecte, amb casos extrems de 45 minuts (el més curt, de Borgonyà a Torelló) i de poc més de 6 hores (el més llarg, de Ribes de Freser a Campdevàrol). Tots els temps es mesuren a peu, malgrat que hi ha alguns itineraris (els de la Cerdanya, la plana de Vic o el Vallès) que es poden fer perfectament en bicicleta, cosa que redueix notablement els temps anotats.

El criteri general a l'hora d'establir el sentit de la marxa ha estat que fos de baixada. Si analitzem la línia de tren entre Puigcerdà i Barcelona, però, veiem que no és així en tot el recorregut: que hi ha un punt d'inflexió, que és la collada de Toses, a partir del qual la línia baixa cap a la Cerdanya, d'una banda, i cap al Ripollès, Osona i el Vallès, de l'altra. És en bona part per això que, en comptes de descriure el trajecte de Puigcerdà a Barcelona, hem optat per fer-ho de Toses a Puigcerdà, primer, i de Toses a Barcelona, després.

Tenint en compte que les excursions es plantegen des d'una estació de tren fins a la següent, el desnivell rarament depassa els 500 metres de baixada, i encara menys de pujada. Els valors són orientatius, i no s'han inclòs en aquells casos en què s'ha considerat que no eren significatius.

EL TRAJECTE, TRAM A TRAM

1. Toses · la Molina	2 h 25'
2. La Molina · Urtx-Alp	2 h 15'
3. Urtx-Alp · Puigcerdà	2 h 20'
4. Toses · Planoles	4 h 15'
5. Planoles · Ribes de Freser	3 h 40'
6. Ribes de Freser · Campdevàrol	6 h 10'
7. Campdevàrol · Ripoll	1 h 20'
8. Ripoll · la Farga de Bebié	4 h 50'
9. La Farga de Bebié · Sant Quirze de Besora	1 h 40'
10. Sant Quirze de Besora · Borgonyà	2 h 50'
11. Borgonyà · Torelló	45'
12. Torelló · Manlleu	2 h 25'
13. Manlleu · Vic	3 h 55'
14. Vic · Balenyà-Tona-Seva	3 h 25'
15. Balenyà-Tona-Seva (Sant Miquel de Balenyà) · Balenyà-els Hostalets (els Hostalets de Balenyà)	1 h 15'
16. Balenyà-els Hostalets (els Hostalets de Balenyà) · Centelles	1 h 20'
17. Centelles · Sant Martí de Centelles	2 h 40'
18. Sant Martí de Centelles · el Figueró	2 h 30'
19. El Figueró · la Garriga	1 h 55'
20. La Garriga · les Franqueses del Vallès / Granollers-Canovelles	2 h 15' / 2 h 45'
21. Granollers-Canovelles · Parets del Vallès	2 h 50'
22. Parets del Vallès · Mollet Santa Rosa	1 h 40'
23. Mollet Santa Rosa · Santa Perpètua de Mogoda	1 h 20'
24. Santa Perpètua de Mogoda · Montcada Ripollet	1 h 5'
25. Montcada Ripollet · Barcelona-Plaça Catalunya	3 h 55'

Etapa 1

Toses • la Molina

El tram entre Toses i la Molina, a cavall del Ripollès i la Cerdanya (i amb pujada a la collada de Toses), es divideix en dues parts que ben poc tenen a veure: una pujada, de Toses a la Collada, per un camí vell que s'enfila lentament pel solell entre boixos, avellaners, pins i prats; i una baixada cap a la Molina per una pista molt dreta, obaga i absolutament forestal, d'avets i pins. En aquest tram assolim la cota màxima (1.777 m) de tot el recorregut de Puigcerdà a Barcelona, cosa que ens permet veure el Montgrony de gairell i les muntanyes que tanquen la Cerdanya pel nord.

Dades tècniques

Punt de partida: Estació de tren de Toses.

Punt d'arribada: Estació de tren de la Molina.

Temps: 2 h 25'.

Desnivell: 360 m (pujada); 350 m (baixada).

Aigua: Toses i la Molina.

Cartografia:

E-25 Montgrony. *Fonts del Llobregat*. Editorial Alpina.

E-0 Cerdanya. Editorial Alpina.

El Montgrony des de la collada de Toses

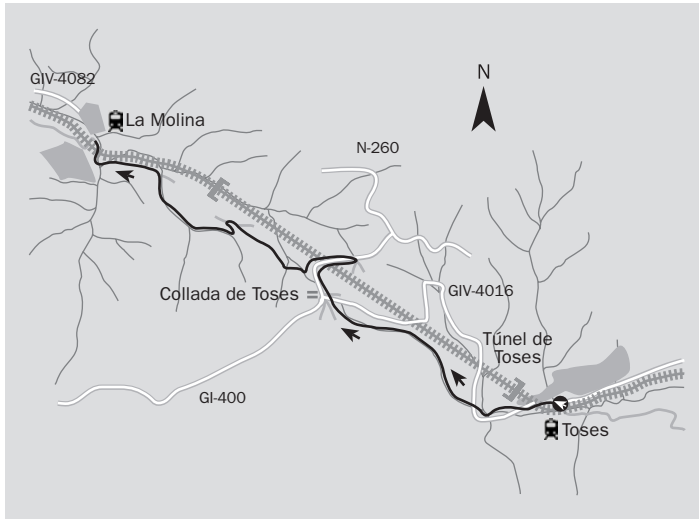
Descripció de l'itinerari

Sortim de l'estació de tren de **Toses** (0 h; 1.410 m) cap a l'esquerra i, sense creuar les vies, seguim l'indicador vers la Molina a través del camí de la Collada, que s'enfila cap a l'oest. Passem per sobre de la boca del túnel ferroviari i seguim amunt per un camí ample flanquejat de boixos, senyalitzat amb marques grogues. Arribem just a sota de la carretera que puja a la Collada (20'), ens hi enfilem i continuem carretera amunt, cap a la dreta. Al cap d'uns 80 metres agafem el camí senyalitzat que surt a l'esquerra, que ressegueix el fons de la vall d'Alp fins a la capçalera, a la collada de Toses. És un camí ample que discorre sovint entre boixos, però que travessa també petits prats amb avellaners. A mesura que pugem, la pineda es fa més present,

Pujant de Toses cap a la Collada

i a la nostra esquena s'alça el Taga i la serra Cavallera. Arribem a la **collada de Toses** (1 h 15'; 1.776 m), on apareix la carena altiva que tanca la Cerdanya pel nord. Seguint el senyal que mena cap a Puigcerdà (no pas a la Molina!), agafem el camí, senyalitzat amb marques grogues, que discorre per sobre de la carretera GI-400. Arribem de nou a la carena (1 h 30'), el darrer lloc on podem fer una llambregada cap al Montgrony i l'alta vall del Rigard; també podem fer un cop d'ull al primer dels búnquers que veurem. Travessem la carretera i agafem la pista, ben ampla, que baixa cap a l'altra banda, a la Cerdanya, per entremig d'una pineda de pi negre. Més avall baixa més brusca-ment, i apareixen els primers avets, i progressivament els pins rojos. La pista discorre per una carena i gira a l'esquerra avall cap al torrent del Clot de les Carboneres, per on continua, ja més estreta, fins a arribar a una cruïlla davant mateix de la via del tren (2 h 10'). Girem a l'esquerra per la pista paral·lela a la via, i en menys d'un quilòmetre ja som a la carretera d'Alp, que seguim a la dreta per sota de la via fins a arribar a l'estació de tren de **la Molina** (2 h 25'; 1.420 m).

Índex

Introducció.....	5
Per què aquesta guia?.....	5
La línia de tren Barcelona-Puigcerdà	7
Contingut.....	7

LES ETAPES

1. Toses • la Molina.....	11
2. La Molina • Urtx-Alp	14
3. Urtx-Alp • Puigcerdà	16
4. Toses • Planoles.....	19
5. Planoles • Ribes de Freser	22
6. Ribes de Freser • Campdevàrol	25
7. Campdevàrol • Ripoll.....	30
8. Ripoll • la Farga de Bebié	32
9. La Farga de Bebié • Sant Quirze de Besora.....	36
10. Sant Quirze de Besora • Borgonyà.....	39
11. Borgonyà • Torelló.....	42
12. Torelló • Manlleu.....	44
13. Manlleu • Vic.....	47
14. Vic • Balenyà-Tona-Seva	51
15. Balenyà-Tona-Seva (Sant Miquel de Balenyà) • Balenyà-els Hostalets (els Hostalets de Balenyà).....	54
16. Balenyà-els Hostalets (els Hostalets de Balenyà) • Centelles.....	56
17. Centelles • Sant Martí de Centelles	58

18. Sant Martí de Centelles • el Figueró.....	61
19. El Figueró • la Garriga	64
20. La Garriga • les Franqueses del Vallès / Granollers-Canovelles	67
21. Granollers-Canovelles • Parets del Vallès.....	70
22. Parets del Vallès • Mollet Santa Rosa	73
23. Mollet Santa Rosa • Santa Perpètua de Mogoda (la Florida)	76
24. Santa Perpètua de Mogoda (la Florida) • Montcada Ripollet (Mas Rampinyo).....	78
25. Montcada Ripollet (Mas Rampinyo) • Barcelona-Plaça Catalunya	81

